

บทที่ 2

การระบุปัญหาและการตั้งคำถามวิจัยในชั้นเรียน

เค้าโครงเรื่อง

1. ประเภทของปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน
2. ปัญหาเฉพาะที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
3. การระบุปัญหาและการตั้งคำถามวิจัยในชั้นเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถระบุประเภทของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้
2. เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำปัญหาที่ระบุได้มาเขียนเป็นคำถามวิจัยได้

จากการที่นักศึกษาได้ทำความเข้าใจกับการวิจัยประเภทต่าง ๆ แล้ว และได้ข้อสรุปของประเภทงานวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2 ว่าเป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนและมีขอบเขตของการวิจัยจำกัดเฉพาะในกรอบที่นักศึกษาจะทำได้จริง เพื่อพัฒนาการสอนของนักศึกษาภายในเวลา 1 ภาคเรียน ดังนั้นนักศึกษาจึงต้องระบุปัญหาที่นักศึกษาได้พบจริงในชั้นเรียน และฝึกตั้งคำถามวิจัยให้ชัดเจนสอดคล้องกับปัญหาที่นักศึกษาพบในชั้นเรียน

1. ประเภทของปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน

ปัญหาในชั้นเรียนที่จะกล่าวถึงในบทนี้เป็นปัญหาที่ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเกิดการเรียนรู้หรือไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้ในแผนการสอน โดยในที่นี้เน้นเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียนในระหว่างที่มีการเรียนการสอน ทำให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนได้

นักศึกษาจะต้องเข้ากลุ่มสัมมนาพูดคุยกับเพื่อนนักศึกษาที่สอนในกลุ่มสาระเดียวกัน การระดมสมองในครั้งนั้น นักศึกษาจะได้ประเด็นหรือหัวข้อในการพูดคุยกันก็คือ “มีปัญหาอะไรบ้างที่นักศึกษาเคยพบในอดีต”

ตัวอย่างรายการปัญหาที่นักศึกษาอาจเคยพบมาแล้วคือ

- นักเรียนเข้าห้องเรียนช้าทำให้เสียเวลาและสอนไม่ได้ตามแผน
- นักเรียนคุยกันเสียงดังไม่สนใจฟังสิ่งที่ครูสอน
- นักเรียนไม่ส่งการบ้าน
- ครูไม่สามารถสร้างความสนใจของผู้เรียนได้
- นักเรียนมีปัญหาการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียนสื่อความ
- นักเรียนไม่กล้าแสดงออก

ปัญหาในชั้นเรียนแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ปัญหาการบริหารจัดการชั้นเรียนกับปัญหาการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้

1.1 ปัญหาการบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom management problem) สภาพชั้นเรียนที่เป็นประเด็นปัญหาที่ Gerald Amader (อ้างถึงใน Rodriguez) ได้หยิบยกมามี 15 ประเด็นดังนี้

- 1) ครอบคลุมการสอนของครู
- 2) ออกนอกห้องเรียนบ่อย ๆ
- 3) ไม่แสดงความสนใจหรือนิ่งหันหลังให้ครู
- 4) ขาดสุขอนามัย
- 5) ใช้ภาษาและการแสดงออกถึงความก้าวร้าว
- 6) เคี้ยวหมากฝรั่ง กินขนม และรบกวนด้วยสัญญาณสื่อสาร
- 7) ผูกขาดพูดคุยคนเดียว
- 8) นอนหลับในห้องเรียน
- 9) เข้าห้องเรียนสายเป็นประจำ
- 10) ไม่ให้ความร่วมมือกับชั้นเรียน
- 11) มีบทบาททางเพศไม่เหมาะสม
- 12) ลอกการบ้าน
- 13) ทูจจริตหรือโกหก
- 14) คุยกันมาก
- 15) มีพฤติกรรมไม่ให้ความเคารพ

1.2 ปัญหาการจัดกระบวนการสอนที่ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ (Misconcept Learning Problem) ปัญหาประเภทนี้มักจะไม่มีใครมองเห็นเพราะไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมแบบปัญหาในข้อ 1.1 ผู้ที่มองเห็นปัญหาการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูผู้สอนได้ก็คือผู้นิเทศก์การสอน และผู้นิเทศก์การสอนที่มองเห็นปัญหาของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ก็ต้องผู้นิเทศก์ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะสาขาเท่านั้น ปัญหาการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้เป็นปัญหาที่ทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาเพราะนอกจากทำให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ผิด ๆ แล้วยังทำให้เกิดปัญหาการบริหารจัดการชั้นเรียนตามมาด้วย

ยกตัวอย่างปัญหาการจัดกระบวนการสอน จำแนกตามกลุ่มสาระดังนี้

ตัวอย่างปัญหาของครูผู้สอน	ตัวอย่างปัญหาที่พบในชั้นเรียน
<p>ปัญหาการสอนของกลุ่มสาระภาษาไทย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูผู้สอนไม่สามารถออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาที่พบในชั้นเรียนดังกล่าวได้ 2. ครูผู้สอนไม่กล้าที่จะคิดวิธีสอนแบบที่แตกต่างจากวิธีสอนแบบเดิม ๆ ของตนเองได้ ซึ่งส่วนใหญ่ก็มักจะเป็นการสอนแบบบรรยายหรือบอกให้รู้ แทนที่จะใช้เวลาในการฝึกทักษะให้มากขึ้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนไม่สามารถอ่านออก เขียนได้ ทั้งที่ผู้เรียนอยู่ในระดับชั้นประถมแล้ว 2. ผู้เรียนไม่สามารถอ่านออกเสียงควบกล้ำได้ชัดเจน 3. ผู้เรียนไม่ทราบว่าคำใดบ้างที่ต้องอ่านออกเสียงควบกล้ำ คำใดไม่ต้องอ่านออกเสียงควบกล้ำ 4. ผู้เรียนไม่เข้าใจเรื่องมาตราตัวสะกดทำให้ไม่สามารถเขียนและออกเสียงตามมาตราตัวสะกดให้ถูกต้องได้ 5. ผู้เรียนไม่สามารถคิดวิเคราะห์ได้ 6. ผู้เรียนไม่สามารถอ่านจับใจความแล้วเขียนเป็นข้อสรุปได้

ตัวอย่างปัญหาของครูผู้สอน	ตัวอย่างปัญหาที่พบในชั้นเรียน
<p>ปัญหาการสอนของกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูผู้สอนเองมีปัญหการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง 2. ครูผู้สอนเน้นที่การอ่านออกเสียงของตัวเองมากกว่าให้ผู้เรียน เป็นผู้พูดหรืออ่านออกเสียง 3. บางครั้งครูผู้สอนก็ใช้หลักไวยากรณ์และ/หรือการเขียนคำศัพท์ไม่ถูกต้อง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนไม่กล้าอ่านออกเสียง หรือพูดภาษาอังกฤษต่อหน้าครูและเพื่อน 2. ผู้เรียนไม่สามารถจำความหมายของคำศัพท์ได้ 3. ผู้เรียนไม่สามารถอ่านหรือพูดออกเสียงให้ชัดเจนได้ 4. ผู้เรียนใช้หลักไวยากรณ์ (grammar) ไม่ถูกต้อง

ตัวอย่างปัญหาของครูผู้สอน	ตัวอย่างปัญหาที่พบในชั้นเรียน
<p>ปัญหาการสอนของกลุ่มสาระสังคม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูผู้สอนเน้นการบรรยายตามบทเรียน 2. ครูผู้สอนมักไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นวิเคราะห์ในเรื่องราวที่เขียนไว้ในบทเรียนแต่มักจะให้จำสิ่งที่เขียนไว้ในบทเรียน 3. การแบ่งกลุ่มผู้เรียนทำใบงานไม่ได้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดร่วมกันเป็นกลุ่ม แต่เน้นการทำงานต่างคนต่างทำเพียงเพื่อนั่งทำกันเป็นกลุ่มเท่านั้น 4. ครูไม่เคยฝึกผู้เรียนให้รู้จักการทำงานเป็นกลุ่มอย่างถูกต้องมาก่อน เพราะครูเองก็ไม่มีความเข้าใจถึงเป้าหมายของการทำงานเป็นกลุ่มในแต่ละเรื่อง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนไม่มีสมาธิมากพอที่จะฟังคำบรรยายของครูเป็นเวลานานติดต่อกันถึง 30 นาที 2. ผู้เรียนมีปัญหการอ่านในขณะที่ครูผู้สอนแจกใบความรู้และใบงานให้นักเรียนทำ 3. การแบ่งกลุ่มทำใบงานที่ให้ช่วยกันคิดวิเคราะห์ภายในกลุ่มผู้เรียนไม่สามารถจะคิดออกนอกกรอบได้ มักจะนำสิ่งที่มีอยู่ในบทเรียนมาใช้ตอบคำถาม

ตัวอย่างปัญหาของครูผู้สอน	ตัวอย่างปัญหาที่พบในชั้นเรียน
<p>ปัญหาการสอนของกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ไม่มีความเข้าใจในธรรมชาติของการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ จึงสอนวิทยาศาสตร์แบบประวัติศาสตร์ คือเน้นบอกเล่าถึงข้อค้นพบทางวิทยาศาสตร์มากกว่าวิธีการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ 2. ครูผู้สอนมักจะพบปัญหากับการสอนเนื้อหาที่มีในหลักสูตรซึ่งมีมากจนสอนไม่ทัน ทำให้ครูรวบรัดเวลาด้วยการสอนแบบบรรยายอย่างเดียวโดยไม่เน้นการทดลอง 3. ครูผู้สอนไม่มีความเข้าใจถึงเป้าหมายของการทำกิจกรรมหรือการทดลองในแต่ละเรื่องว่าต้องการให้เกิดเป้าหมายอะไรกับผู้เรียน ดังนั้นการทำการทดลองจึงเป็นไปตามที่บทเรียนให้ทำแต่ละข้อ เหมือนกับทำอาหารตามตำราทำอาหาร โดยไม่รู้สาเหตุของแต่ละขั้นตอนของการทำการทดลอง 4. ครูผู้สอนวิทยาศาสตร์หลายคนอ่านแต่วิธีการทำกิจกรรมหรือการทดลองที่เขียนไว้ในบทเรียนโดยไม่มีการทำการทดลองไว้ล่วงหน้าว่าจะเกิดผลตามทฤษฎีที่ควรจะเป็นหรือไม่ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนไม่รู้ว่า ความคิดรวบยอดที่ครูต้องการให้รู้คืออะไร 2. ผู้เรียนมักจะไม่รู้เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ในแต่ละชั่วโมงว่ามีอะไร รู้แต่ทำให้ทำตามทีครูสั่ง ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่ายและไม่สนใจที่จะเรียนรู้ 3. ผู้เรียนไม่เคยได้รับการฝึกให้สังเกตแล้วเกิดข้อสงสัย จึงไม่เคยคิดออกนอกกรอบการเรียนการสอนในชั้นเรียนจึงไม่ค่อยมีคำถามจากผู้เรียน 4. ผู้เรียนมักไม่นำสิ่งที่ครูให้นำมาใช้ในชั้นเรียนทำให้การทดลองต้องหยุดชะงัก 5. เมื่อผลการทดลองไม่เป็นไปตามผลที่ควรจะเกิดขึ้นดังที่เขียนไว้ในบทเรียนหรือที่ครูบอกผู้เรียนจะหาวิธีการทำให้ได้ผล เช่นนั้นมากกว่าที่จะค้นหาสาเหตุของความผิดพลาดจากการทดลองซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการทดลอง

ตัวอย่างปัญหาของครูผู้สอน	ตัวอย่างปัญหาที่พบในชั้นเรียน
<p>ปัญหาการสอนของกลุ่มสาระคณิตศาสตร์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูผู้สอนนัดตามตัวอย่างในบทเรียน แล้วตามด้วยโจทย์แบบฝึกหัดให้ทำตามตัวอย่าง แทนที่จะสอนให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดที่ถูกต้อง 2. ครูผู้สอนมีความคิดรวบยอดทางเนื้อหา คณิตศาสตร์ไม่แน่นและบางครั้งก็มีความรู้ความเข้าใจที่ผิด ๆ 3. ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ส่วนมากมักจะสอนไม่ทันและอ้างว่าเนื้อหาในหลักสูตรมากเกินไปทั้งนี้เพราะครูสอนแบบบอกให้รู้ทุกวิธีทำเหมือนสอนประวัติศาสตร์ในทุกแง่มุมโดยไม่ปล่อยให้ นักเรียนฝึกคิดเอง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนท่องสูตรคูณไม่ได้ 2. ผู้เรียนแก้ปัญหาโจทย์คณิตศาสตร์ไม่ได้ 3. ผู้เรียนชอบลอกการบ้าน 4. ไม่ส่งการบ้านหรือไม่ทำการบ้าน 5. ผู้เรียนนัดกับการท่องจำวิธีทำมากกว่าเหตุผล 6. ผู้เรียนมีภูมิหลังความรู้และความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ที่ผิด ๆ

ตัวอย่างปัญหาของครูผู้สอน	ตัวอย่างปัญหาที่พบในชั้นเรียน
<p>ปัญหาการสอนของกลุ่มสาระวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูผู้สอนมักจะเริ่มสอนด้วยการสาธิต แสดงวิธีทำให้ผู้เรียนทำตามและจดจำเป็นขั้นเป็นตอนโดยไม่บอกเหตุผล 2. ครูผู้สอนมักคาดหวังให้ผู้เรียนทุกคนทำตามแบบของครูและทุกคนจะต้องทำได้สวยหรือดีในแบบของครูเท่านั้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนที่มีความสนใจก็จะมีสมาธิและตั้งใจทำส่วนผู้เรียนที่ไม่ชอบก็จะทำไม่สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของบทเรียน 2. ผู้เรียนมีความสนใจอย่างอื่นนอกเหนือจากที่ครูสอน เช่นการเข้าโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ นักเรียนสนใจเข้าอินเตอร์เน็ตมากกว่าโปรแกรมที่เรียน

ตัวอย่างปัญหาของครูผู้สอน	ตัวอย่างปัญหาที่พบในชั้นเรียน
<p>3. ครูผู้สอนวิชาคอมพิวเตอร์จะมีปัญหาเรื่องการควบคุมผู้เรียนทำตามขั้นตอนของการใช้โปรแกรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าห้องเรียนไม่มีจอขนาดใหญ่ที่ควบคุมโดยครูแสดงให้ผู้เรียนดู</p> <p>4. ครูผู้สอนวิชาธุรกิจส่วนมากจะพบว่ามีปัญหาการสื่อความหมายของคำศัพท์ทางธุรกิจเป็นเรื่องที่ครูจะต้องทำความเข้าใจกับนักเรียน</p>	<p>3. กลุ่มสาระวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีเน้นฝึกปฏิบัติมากกว่าการท่องจำทฤษฎี ดังนั้นผู้เรียนจึงมักจะไม่ใช้โอกาสนี้ในการเดินไปมาในห้องเรียนและจับกลุ่มเล่นกันมากกว่าการทำชิ้นงาน</p> <p>4. ผู้เรียนวิชาธุรกิจส่วนมากจะพบปัญหาด้านการคิดคำนวณและไม่เข้าใจโจทย์ปัญหาที่มีคำศัพท์ทางธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจ และทำให้เกิดปัญหาการบริหารจัดการชั้นเรียน</p>

ตัวอย่างปัญหาของครูผู้สอน	ตัวอย่างปัญหาที่พบในชั้นเรียน
<p>ปัญหาการสอนของกลุ่มสาระวิชาศิลปะศึกษา</p> <p>1. ครูผู้สอนมักจะมีเป้าหมายสูงกับผู้เรียนหวังให้ผู้เรียนมีความสามารถเท่ากับครูและเท่ากันทุกคน ซึ่งเป็นไปไม่ได้และมักจะตีความผู้เรียนที่ทำไม่ได้เป็นเด็กมีปัญหาและไม่ตั้งใจเรียน</p> <p>2. ครูผู้สอนศิลปะบางคนลืมนึกไปว่าครูต้องสอนให้ผู้เรียนถ่ายทอดความรู้สึกและจินตนาการออกมาทางผลงาน ดังนั้นเกณฑ์การให้คะแนนจึงมักจะขาดในส่วนของจินตนาการและสร้างสรรค์และเน้นแต่ความสวยงามสมบูรณ์อย่างเดียว</p>	<p>1. ปัญหาที่พบในชั้นเรียนศิลปะแทบจะไม่เกิดขึ้นเลย เพราะวิชาศิลปะเป็นวิชาที่สะท้อนถึงความคิดสร้างสรรค์ไม่จำเป็นต้องอยู่ในกรอบ ผู้เรียนที่รักในวิชานี้จะไม่มีปัญหา ส่วนผู้เรียนที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชานี้จะรู้สึกเครียดที่ไม่สามารถทำตามทีครูปอกได้</p> <p>2. ผู้เรียนมักจะลืมนั่งชันงานหรือไม่ก็ทำชันงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด</p>

2. ปัญหาเฉพาะที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

จากประเภทของปัญหาด่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนทั้งที่เกิดจากตัวเด็กเองและเกิดจากครูที่กล่าวมาแล้วเป็นสิ่งที่นักศึกษาประสบการณ์วิชาชีพจะต้องพบไม่มากก็น้อย แต่ยังมีปัญหาเฉพาะที่นักศึกษาฝึกสอนมือใหม่จะต้องพบคือ

2.1 ปัญหาการบริหารจัดการชั้นเรียนที่ไม่ควรเกิดขึ้น เช่น ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนอยู่แล้ว แต่ก็ต้องเกิดปัญหาขึ้นเนื่องจากนักศึกษาขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้เรียนที่มีความตั้งใจอยู่แล้วก็หมดศรัทธาในตัวนักศึกษาฝึกสอน ห้องเรียนจึงเกิดการปั่นป่วน และนักศึกษาฝึกสอนก็ยิ่งวิตกกังวล ทำให้การสอนเป็นไปด้วยความยากลำบาก ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับบุคลิกของนักศึกษาเอง

2.2 นักศึกษาฝึกสอนไม่มีความแม่นยำเนื้อหาที่สอน เมื่อถูกผู้เรียนตั้งคำถามก็ไม่สามารถตอบได้ ที่จริงแล้วการไม่ตอบหรือตอบว่ายังไม่ได้ไปค้นคว้า ยังดีกว่าตอบไปแบบผิด ๆ ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อผู้เรียนทำให้ผู้เรียนจำไปผิด ๆ แล้วก็จะแก้ยากในภายหลัง

เมื่อนักศึกษาต้องเผชิญกับคำถามที่ไม่อาจจะตอบได้บ่อย ๆ ห้องเรียนก็เริ่มป่วน การควบคุมชั้นเรียนก็จะยากขึ้นเพราะผู้เรียนเริ่มเบื่อ

2.3 ถ้านักศึกษาฝึกสอนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงพอ และมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาที่สอนแล้ว นักศึกษาอาจจะพบกับปัญหาที่ผู้เรียนไม่ได้ให้ความเคารพยำเกรง ขอบลองดีและท้าทายอารมณ์ของครูผู้เป็นนักศึกษาฝึกสอน เพราะผู้เรียนรู้ดีว่านักศึกษาฝึกสอนก็คือครูหัดใหม่ จึงไม่คิดเกรงกลัวหรือเกรงใจ ทำให้นักศึกษาฝึกสอนต้องเผชิญกับการยั่วเย้าทางอารมณ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แล้วนักศึกษาฝึกสอนจะต้องทำอย่างไร

2.4 นักศึกษาฝึกสอนบางคนอาจสอนดีตามปกติ แต่เมื่อมีอาจารย์นิเทศก์อยู่ก็มักควบคุมสติไม่ได้ทำผิดทำถูก สอนผิดสอนถูก ไม่ได้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ถ้านักศึกษาคิดที่เป็นเช่นนี้จะน่าเป็นห่วงมาก แสดงถึงความไม่เป็นตัวของตัวเอง ไปเอาพฤติกรรม การสอนไปผูกติดอยู่กับอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องแก้ไข มิเช่นนั้นก็จะเกิดปัญหาในชั้นเรียน

3. การระบุปัญหาและการตั้งคำถามวิจัยในชั้นเรียน

จากประเภทของปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนทั้งที่เกิดขึ้นกับครูทั่วไปและที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ได้กล่าวมาแล้วในขั้นต้น จะพบว่าบางปัญหาต้องใช้เวลามากบางปัญหาก็ใช้เวลาไม่มากในการแก้ปัญหาทั้งนี้อยู่ที่

1. ศักยภาพของผู้สอน
2. ภูมิหลังของผู้เรียน
3. โครงสร้างการบริหารของสถานศึกษา

แต่เนื่องจากสาเหตุของ 2 ข้อ หลังจากนั้นไม่ได้อยู่ในอำนาจของครูผู้สอนธรรมดาจะเข้าไปควบคุมจัดการได้ ดังนั้นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูซึ่งเป็นเพียงครูผู้สอนธรรมดา จะต้องมียุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และก่อนอื่นใดในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน ครูผู้สอนจะต้องเริ่มต้นด้วยการวางแผนโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ระบุปัญหาให้ชัดเจน
2. ตั้งคำถามวิจัยซึ่งเป็นคำถามไปสู่คำตอบในการแก้ปัญหา
3. ระบุตัวแปรที่สะท้อนปัญหาและคำถามวิจัยแล้วนิยามตัวแปรที่ระบุ
4. ออกแบบหรือวางแผนในการแก้ปัญหาโดยมีตัวแปรเป็นตัวชี้วัดเป็นระดับในการแก้ปัญหา

5. ปฏิบัติตามแผน เก็บข้อมูล และวิเคราะห์
6. รายงานผลสรุปการแก้ปัญหาพร้อมข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเน้นวิธีการระบุปัญหาให้ชัดเจนพร้อมด้วยการตั้งคำถามวิจัย

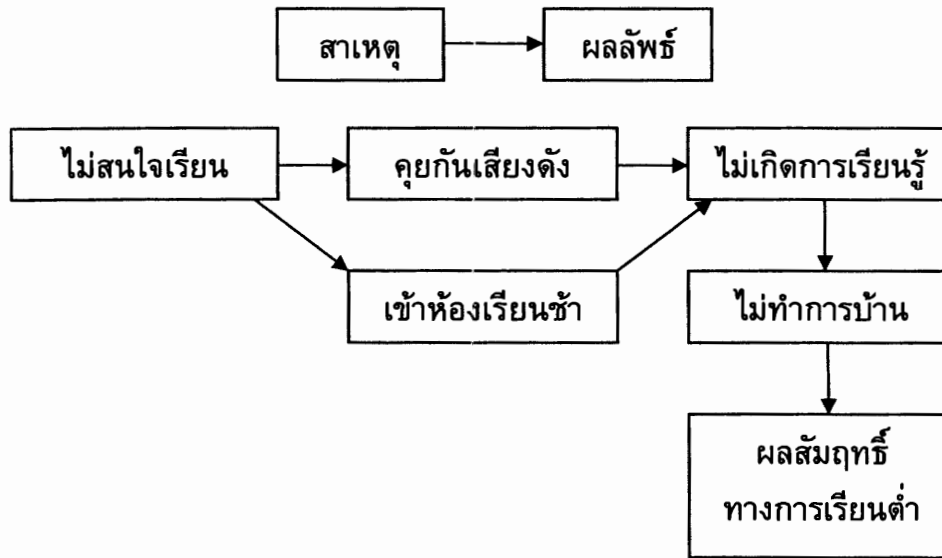
สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนไม่ได้เกิดขึ้นทีละปัญหา แต่จะประกอบด้วยปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันในหนึ่งชั้นเรียน ซึ่งครูผู้สอนจะต้องเริ่มต้นด้วยการประชุมกับครูผู้สอนด้วยกัน ว่าในห้องเรียนที่ครูผู้สอน สอนร่วมกันอยู่นั้นมีปัญหอะไรบ้าง ปัญหาเหล่านี้ตัวปัญหาใดเป็นสาเหตุของปัญหาใด และปัญหาใดควรได้รับการแก้ไขก่อนและเร่งด่วนดังตัวอย่าง

ห้องเรียนชั้น ม.1/7 มีครูสอนอยู่ 8 คนมาประชุมคุยกันว่า ปัญหาที่ครูแต่ละคนพบในชั้นเรียนมีอะไรบ้างซึ่งได้คำตอบดังนี้

- คุยกันเสียงดัง

- ไม่สนใจเรียน
- ไม่ส่งการบ้าน
- เข้าห้องเรียนช้า
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเกือบทุกวิชา

สาเหตุของปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ เขียนเป็นผังแสดงเหตุและผลความเชื่อมโยงกันได้
ดังนี้

สรุปแล้วครูผู้สอนสามารถระบุปัญหาที่ควรแก้ไขเร่งด่วนคือ
“ผู้เรียนไม่สนใจเรียน”

คำถามวิจัยที่จะไปสู่คำตอบในการแก้ปัญหาก็คือ
“จะทำอย่างไรจึงจะให้ผู้เรียนสนใจเรียน”

หลักการระบุปัญหาที่ดีควรเป็นดังนี้

1. มีการประชุมกลุ่มย่อยที่มีปัญหาร่วมกันมาช่วยกันระบุ
2. ให้เขียนปัญหาที่มีอยู่ทั้งหมดในชั้นเรียนที่ครูสอนอยู่ให้มากและเป็นจริงโดยไม่ลำเอียงหรือใส่ร้าย การมีประชุมระบุปัญหาร่วมกันหลายคนจะแก้ปัญหาความลำเอียงได้
3. เขียนแผนผังแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงเชิงสาเหตุระหว่างปัญหาต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในรายการ
4. การระบุปัญหาจะต้องมีที่มาที่ไปพอเดาสาเหตุของปัญหาได้และผลลัพธ์มีอะไรบ้าง
5. คัดเลือกปัญหาที่เป็นต้นเหตุของปัญหาใหม่และเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องแก้ไขก่อน

หลังการระบุปัญหาที่ชัดเจนแล้วให้ตั้งคำถามที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ทำไม...” “ทำอย่างไร...” ซึ่งเป็นคำถามที่ต้องการคำตอบเป็นวิธีการแก้ปัญหา

ระบุปัญหา	คำถามวิจัย
นักเรียนไม่ส่งการบ้าน	ทำอย่างไรนักเรียนจึงส่งการบ้าน ทำไมนักเรียนไม่ส่งการบ้าน
นักเรียนท่องสูตรคูณไม่ได้	ทำอย่างไรนักเรียนจึงจะสามารถท่อง สูตรคูณได้
นักเรียนออกเสียงควบกล้ำไม่ชัด	จะใช้วิธีการอย่างไรที่จะทำให้นักเรียน ออกเสียงควบกล้ำได้ชัด
นักเรียนเขียนสรุปผลการทดลองเองไม่ได้	ทำอย่างไรนักเรียนจึงเขียนสรุปผลการ ทดลองได้
นักเรียนไม่สนใจเรียน	ทำอย่างไรจึงสามารถสร้างความสนใจของ ผู้เรียนได้

แบบฝึกปฏิบัติ

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มตามวิชาเอกกลุ่มละไม่เกิน 5 คนแล้วให้ทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ให้เขียนรายการปัญหาที่พบในชั้นเรียนที่นักศึกษาฝึกสอนอยู่ตั้งแต่ภาคเรียนที่ผ่านมาจนถึงภาคเรียนปัจจุบัน
2. ให้เขียนแผนผังแสดงสาเหตุของปัญหา แล้วคัดเลือกปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนที่จะต้องแก้ไขมา 1 ปัญหา
3. ให้ตั้งคำถามวิจัยที่สอดคล้องกับปัญหาที่ระบุไว้ในข้อ 2